

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

ועדת חקיקה (פלילי)

יו"ר הועדה :
עו"ד טליה טוני גרידיש
עו"ד נחשון שוחט
עו"ד גד זילברשלג
עו"ד גלית רוטנברג

מ"מ :
עו"ד שאדי דבאח

סגן :
עו"ד חיה ציון זכאי
עו"ד זאב לקט

ת"א, ד' חשון, תשפ"ב
10/10/2021
סימוכין : 05811021

לכבוד,
מר גדעון סער
שר המשפטים וסגן ראש ממשלת ישראל;
שלום רב,

הנדון: תזכיר חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (עילות חיפוש במקום בלא צו בית משפט), התשפ"ב - 2021

נייר עמדה

אנו מתכבדים להגיש לעיונכם נייר עמדה מטעם ועדת חקיקה (פלילי) של לשכת עורכי הדין בישראל, המתייחס לתזכיר החוק שבנדון.

רקע:

מטרתה של הצעת חוק זו לתקן את העילות הקבועות בסעיף 25 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"א-1969 (להלן: "הפקודה"), שבהתקיימן מוסמך שוטר לערוך חיפוש במקום בלא צו בית משפט.

סעיף 25 לפקודה קובע כיום ארבע עילות לחיפוש במקום בלא צו בית משפט, אשר מאופיינות בכך שבהתקיימן, הצורך לערוך את החיפוש הוא דחוף, ופניה לבית המשפט לקבל צו חיפוש תסכל את מטרתו.

בעקבות המלצות דו"ח לוין משנות התשעים, גובשה הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – המצאה, חיפוש ותפיסה), התשע"ד – 2014 (להלן: "הצעת חוק החיפוש"). הצעת החוק עברה בקריאה ראשונה בכנסת התשע-עשרה, אולם דיוני ההכנה לקריאה שניה ושלישית בוועדת החוק חוק ומשפט, לא הושלמו, וכעת עבודת מטה לעדכונה מצויה בשלבים אחרונים, במטרה לקדם את הליכי החקיקה בהקדם.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

בהצעת חוק החיפוש, בסעיף 20 להצעה, שכותרתו "עילות לחיפוש במקום ללא צו", הוצע לחוקק נוסף על העילות המעוגנות היום בפקודה, עילה נוספת שעניינה סמכות חיפוש לצורך תפיסת ראייה בקשר לעבירות **פשע**, מחמת חשש לפגיעה בה או להעלמתה. לעניין עילה זו הוסבר כי מועד קיום העבירה אינו המבחן המהותי, אלא מועד גילוי הראייה, ואשרות העלמתה אם לא תיתפס באופן מיידי.

לפי תזכיר החוק, הוחלט לקדם בדחיפות את אחד ההסדרים שהוצעו בהצעת חוק החיפוש – חיפוש במקום ללא צו בית משפט – כתיקון לסעיף 25 לפקודה, עוד לפני הנחתה שוב של הצעת חוק החיפוש על שולחן הכנסת. החלטה זו, כך נרשם, נובעת מחשיבות הסדר זה למאבק בפשיעה ובפרט נוכח הצורך בנקיטת אמצעים דחופים למאבק בפשיעה בחברה הערבית.

כן צוין, כי הצורך בקידום הצעה זו בעת הנוכחית, הוא חריף במיוחד בנוגע ליכולת המשטרה לפענח עבירות בחברה הערבית. נטען כי התיקון המוצע נועד לסייע למשטרת ישראל באיתור ראיות הדרושות לפענוח עבירות. התיקון המוצע מבקש להרחיב את סמכויות החיפוש הנתונות למשטרה.

עמדתנו:

הקושי המרכזי מבחינת ועדת חקיקה של לשכת עורכי הדין הינו, בהוצאת סעיף ספציפי מהסדר כולל שהוצע בהצעת חוק החיפוש, תוך קידום חקיקתו ללא סעיפים מסוימים נוספים, אשר יש בהם כדי להוות מעטפת של איזונים לפגיעה הצפויה בזכויות יסוד של חשודים ואזרחים.

לעמדת ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין, יש הכרח כי נוכח הפגיעה המשמעותית הצפויה בזכויות חשודים ואזרחים בעקבות התיקון המוצע יתווספו סעיפים המבססים מנגנוני איזון, כפי שהוצעו בהצעת חוק החיפוש, דוגמת עקרונות הפעלת הסמכויות וחובת התייעוד.

דברים אלו מתחייבים, שכן מדובר בחיפוש של שוטר ללא צו, מבלי שהחיפוש עבר את מסננת הביקורת של בית המשפט, והצורך בערובות לתקינות הליך החיפוש, בנסיבות אלו, בדמות עקרונות הפעלת הסמכויות וחובת התייעוד, הינו תנאי הכרחי ומינימלי שיש בו איזון מסוים לפגיעה המשמעותית בזכויות.

ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין, ערה לאיזונים שנעשו בתיקון המוצע, אך לגישתה אין די בהם לבדם, ללא האיזונים הנוספים המוזכרים לעיל, כדי להצדיק את הפגיעה המשמעותית בזכויות האדם במצב של חיפוש במקום ללא צו בית משפט.

האיזון המופיע בסעיף 1 לתיקון הוא הצורך בהתקיימות שני מבחנים מצטברים לצורך ביצוע חיפוש ללא צו והינו איזון ראוי ומתחייב – על פי המבחן המהותי הנדרש בתיקון, חיפוש כזה יתאפשר מקום בו אי ביצוע החיפוש באופן מיידי יסכל את מטרת החיפוש ולא ניתן לקבל מבעוד מועד צו חיפוש במקום.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

בהתייחס לפסקה (1) לתיקון, ישנו איחוד של סעיפים קטנים (2) ו- (3) לפקודה והצעה להחליף את המונח "ייסוד להניח", הקיים כיום, במונח "חשד סביר" המקובל בחקיקה העדכנית ולכך ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין מצטרפת.

בהתייחס לפסקה (2) לתיקון, הוצע להחליף גם כן את המונח "ייסוד להניח" במונח "חשד סביר", גם לתיקון זה ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין מצטרפת.

בהתייחס לפסקה (3) לתיקון, וזהו התיקון המשמעותי, הרי שמדובר על עילה חדשה שנתוספה לעילות החיפוש הקיימות כיום לפי הפקודה. במקרה זה מוצע להקנות לשוטר סמכות לבצע חיפוש במקום בהתקיים שלושה תנאים: (א) התעורר חשד סביר כי במקום מצוי חפץ הקשור לעבירה מסוג פשע חמור (ב) החפץ עשוי לשמש ראיה לביצוע העבירה, (ג) החיפוש נדרש באופן מיידי לשם מניעת העלמת הראיה או הפגיעה בה.

בפסקה זו, מוצע לבצע חיפוש במקום ללא צו לשם מניעת העלמת ראיה או פגיעה בה רק בעבירות מסוג "פשע חמור" ואכן צמצום זה נדרש, שעה שעסקינן בחיפוש ללא צו. לכן, מתווספת דרישת המיידיות, שהיא כמובן הכרחית ומהווה את התכלית הבסיסית לחיפוש ללא צו.

ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין, מצטרפת לנוסח האמור, בכפוף לרישא של עמדתנו, לפיה, יש הכרח בהוספת סעיפים נוספים של עקרונות הפעלת סמכויות החיפוש וחובת תיעוד.

בהתייחס לפסקה 4 לתיקון, נוסף על הסמכות הקיימת כיום בפקודה לערוך חיפוש במקום ללא צו כאשר שוטר רודף אחרי אדם המתחמק ממעצר או נמלט ממשמורת חוקית, מוצע להקנות לשוטר סמכות לערוך חיפוש במקום ללא צו בית משפט גם כאשר מתעורר חשד סביר כי במקום נמצא חשוד בעבירת פשע חמור שנעברה זה מכבר.

הוראה זו לא הוצעה בהצעת חוק החיפוש, ומוצעת כעת על רקע האמור לעיל, ובייחוד במקרים בהם נדרש חיפוש במקום בו האוכלוסייה מתגוררת בצפיפות ולא פעם נדרש חיפוש מהיר במספר מקומות קרובים על מנת לאתר את החשוד בעבירה.

הדרישה כי יהיה מדובר בחשד לביצוע עבירה של פשע חמור יחד עם הצורך כי יהיה מדובר בעבירה אשר נעברה בסמוך לצורך בחיפוש ללא צו, היא מתבקשת בנסיבות אלו ויש בנוסח המוצע את האיזון הנדרש. כן מוצע בתיקון להוסיף את דרישת הרף הסביר גם ביחס לחיפוש אדם המתחמק ממעצר או ממאסר או הנמלט ממשמורת חוקית.

וועדת חקיקה של לשכת עורכי הדין מצטרפת לתיקון המוצע בפסקה 4.

בתיקון מוצע כי "פשע חמור" יוגדר כעבירה שדינה עשר שנות מאסר או יותר ויכלול, בנוסף, שלוש עבירות נוספות שעונשן נמוך מ-10 שנות מאסר: עבירה של החזקת נשק שלא כדין לפי סעיף 144(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); עבירה של ירי באיזור מגורים או

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

באופן שעלול לסכן בני אדם לפי סעיף 340א(ב) לחוק העונשין; ועבירה של סחיטה באיומים לפי סעיף 428 לחוק העונשין.

ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין מקבלת את הצורך לכלול בנוסף לעבירות פשע חמור, כהגדרתן, עבירה של החזקת נשק שלא כדיון וכן עבירה של ירי באיזור מגורים באופן שעלול לסכן בני אדם, אך מתנגדת להכללת עבירה של סחיטה באיומים.

התכלית המיידית בתפיסת חפץ אשר שימש לביצוע עבירת פשע חמור או עבירה הקשורה בנשק, הינו ברור, עם זאת, התכלית העומדת ביסוד תפיסה מיידית של חפץ בהתייחס לעבירות אלו, אינה מתקיימת בהתייחס לעבירת סחיטה באיומים.

העובדה כי עבירת הסחיטה באיומים, מהווה עבירה נפוצה במסגרת הפשיעה בחברה הערבית, אינה מצדיקה החרגה מהצורך בקבלת צו חיפוש עובר לביצוע החיפוש. ככלל, אין המדובר בעבירה המחייבת באופן מידי תפיסת חפץ ששימש לביצוע עבירה (כפי שמתקיים בעבירות נשק ואמל"ח למשל) ובשל הפגיעה המשמעותית בזכויות אדם נכון יהיה שחיפוש בחשד לביצוע עבירה של סחיטה באיומים יהיה באמצעות צו בית משפט בלבד.

שכיחותה של העבירה בחברה הערבית אינה משנה את תכליתו של התיקון המוצע, אשר מהווה חריג לכלל של הוצאת צו חיפוש טרם ביצוע חיפוש והצורך האינהרנטי לעבירה במיידיות תפיסת חפץ ששימש לביצוע עבירה. צורך זה אינו מתקיים, לשיטתה של ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין, בעבירה של סחיטה באיומים.

בדברי ההסבר לתיקון צוין כי, ביצוע עבירות של סחיטה באיומים על רקע דרישת דמי חסות מעסקים מובילות לפגיעה משמעותית ברכוש ובגוף וזאת במטרה להרתיע את הקורבנות ולא לפגוע אותם לשלם את דמי הסחיטה. על פי דברי הסבר אלו, לא עולה, לשיטתנו, ההצדקה להחרגת העבירה, לא ברור היכן קמה המיידיות ובהתייחס לאלו חפצים מדובר בעבירה מסוג זה, אשר מצדיקים החלת החריג של חיפוש ללא צו ועוד בעבירת שאינה עבירת "פשע חמור" כהגדרתה הבסיסית על פי התיקון.

ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין, מתנגדת להכללת עבירה של סחיטה באיומים בהגדרת המונח "פשע חמור" לצורך ביצוע חיפוש ללא צו בית משפט.

לסיכום

ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין סבורה כי מקום בו הוצא סעיף ספציפי מתוך הסדר כולל בהצעת חוק החיפוש, יש הכרח להוסיף סעיפים מסוימים מהצעת חוק החיפוש, המתייחסים לעקרונות היסוד בהתייחס לדרך הפעלת הסמכויות וכן סעיף המתייחס לחובת תיעוד של כל חיפוש

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

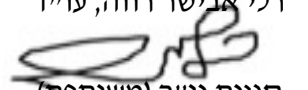
ללא צו, כאשר חובה זו היא מוגברת ומתחייבת, שעה שהחיפוש נעשה ללא צו בית משפט, בכדי ליצור איזון בסיסי ובחינת המינימום ההכרחי אל מול הפגיעה המשמעותית בזכויות אדם.

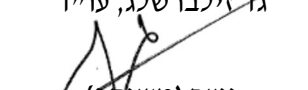
הוועדה סבורה, כי על אף שבתיקון המוצע קיימים איזונים מסוימים, עליהם מברכת ועדת החקיקה של לשכת עורכי הדין, הרי שאין בהם די.

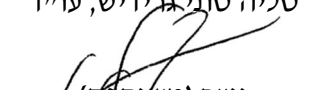
כמו כן, ועדת החקיקה סבורה כי אין מקום להחריג את עבירת הסחיטה באיומים כעבירת "פשע חמור" לצורך ביצוע חיפוש ללא צו בית משפט.

בכבוד רב,

חיה ציון זכאי, עו"ד

סגנית יו"ר (משותפת)
ועדת חקיקה (פלילי)
לשכת עורכי הדין בישראל

רלי אבישר רווח, עו"ד

סגנית יו"ר (משותפת)
פורום פלילי
לשכת עורכי הדין בישראל

גד זילברשלאג, עו"ד

יו"ר (משותף)
פורום פלילי
לשכת עורכי הדין בישראל

טליה טונג גרידיש, עו"ד

יו"ר (משותפת)
פורום פלילי
לשכת עורכי הדין בישראל

העתקים:

עו"ד אבי חימי – ראש לשכת עורכי הדין.
מר אורי אלפרסי – מנכ"ל לשכת עורכי הדין.
עו"ד עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי).
עו"ד עדי כרמלי – יו"ר (מנהל) הפורום הפלילי.
יו"ר (משותפים) הפורום הפלילי.
עו"ד טליה גרידיש – יו"ר (משותפת) ועדת חקיקה (פלילי).
עו"ד גלית רוטנברג – יו"ר (משותפת) ועדת חקיקה (פלילי).
עו"ד דניאל למברסקי – ממונת פורום פלילי, לשכת עורכי הדין.